

מזת' קזת הזר שז

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

בדבורו של האדם, ביכלתו לכרא עולמות ולהחריכו

בפרשתנו נצטוינו על מצות "והחזקת בך", שכאשר יהודי זקוק לעזרה יש מצוה לחזק אתו ולסייע לו בכדי שלא יפל, ובמדרש רבה מובא על כך: "הדא הוא דכתיב אשרי משכיל אל דל אמר רבי יונה אשרי נתן לדל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל, הוי מסתפל בו היאך לזכות עמו".

חז"ל מלמדים אתנו להתבונן היאך לשמח ולסייע לזולת, לא תמיד זה בכסף, לפעמים זה עם מלה טובה, לפעמים הרגשה טובה, ולפעמים עזרה במציאת מקור פרנסה או מקום למוד וכו' הלאה. כאשר רואים יהודי שנמצא בקשי כל נשאר אדישים, נתענינו בשלום הסובבים אתנו ונסייע בכל יכלתנו, והכל בחכמה בלי לביש את המקבל. ונביא כאן ספור נפלא בענין זה:

לכבוד מערכת מתיקות הפרשה, כאחד שנהנה לקרא מדי שבוע את העלון אשמח אם תפרסמו ספור מרגש זה.

כשהייתי בחוה, היה לי חבר שקט ומפנם שהתביש מאד מכלם, אני הייתי בחור חברהמן וחברותי מאד והחלטתי שאני צריך להכניס את הבחור המסכן והמפנם לחברה. אמןם פונתי היתה טובה אבל לא ידעתי לעשות זאת כראוי, כך שבמקום לעזר

<<

לקח מהפרשה

בימים אלו ה' מציץ עלינו מהחרקים...

וכשם שבדרך כלל האדם לא תולה את צרותיו בדרך מקרה אלא מבין שה' עשה אותם, כך, ויותר מכן, צריך לשים לב להכיר שכל הטובות שיש לו אינם בדרך מקרה.

וביתר באור: ה' לא רוצה שנעבד אותו בדרך של מקרה, שלא נתפלל ונלמד בגלל שעכשו כלם מתפללים, שלא נעבד את ה' רק בגלל שאבא שלנו עבד את ה', שלא נקים מצוות בלי מחשבה. הקב"ה רוצה שנראה אותו בכל מצוה, בכל תפלה, בכל למוה.

ה' מחכה שנפתח את העינים ונראה את כל השפע והטוב שהוא משפיע עלינו. שנתבונן כמה ה' טוב ומטיב, כמה ה' קרוב אלינו, ונדבק בו על ידי שנעריך את הבראות, את הנשימות שאנו נושמים, את המים שיש לנו לשתות.

בימים אלו שלא זכינו לברכת "וחרב לא תעבר בארצכם" ואיבי ישראל עומדים עלינו לכלותנו וזרקו מאות טילים על ארץ הקדש, זאת קריאה משמים שלא נחיה בהרגל, אלא שנעשה עסק מכל הטוב שה' נתן לנו, שנדבר ממנו יתברך ונקדש את שמו תמיד.

בימים אלו ה' מעורר אותנו, שכל מה שאנו זוכים לשבת בארץ הקדש

פרשתנו פותחת בטוב שה' ישפיע עלינו כאשר גלה בחקותיו, ואחר כך בעונשים שיהיו אם לא נגלה במצוות ה', והינו שאם נחיה את כל הטוב שה' מרעיף עלינו שלא בדרך של מקרה וכדבר המובן מאליו, אזי לא נזדקק לבא לידי קרי - מקרים של קשי, ברם כאשר אדם לא מתבונן ברב הטוב וחי אותו בדרך של קרי אזי יבואו לו צרות רח"ל, וגם אותם יתלה במקרה ובסבות טבעיות.

כמו שכתב הרמב"ם (תעניות א): "ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן, וזה הוא שיגרם להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם ארע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות. הוא שכתוב בתורה 'והלכתם עמי בקרי, והלכתי גם אני עמכם בחמת קרי' וגו'.

והינו שהקב"ה תובע בתוכחה את בני האדם, על אשר תלו את הצרות ב'מקרה' וזה בא להם על שמתחלה בזמן של טוב לא העמיקו בטוב ולא עשו מכה עסק אלא תלו זאת במקרה.

<<

ראשה, ירושלים מסמל ליראה השלמה, ואת זה הוא הניח על הראש, ללמדנו שעלינו להמליך את בני בתינו לתת להם כתר על הראש, ולהפיר להם טובה על שעל ידם אנו זוכים להתעלות ברוחניות.

וגם כאשר אדם חכם גדול והוא מרגיש שאשתו תמימה, עליו להכניס בה דעת ה', כמה ה' טוב ומטיב, להיות בבית באוירה של חסד, ובד בבד לקנות ממנה את התמימות הזו, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק "אדם ובהמה תושיע ה'" - אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה: שלא נתגאה עם השכל שהבורא חנן אותנו, וכן לא נראה את המגרעות שאצל אחרים.

וכאשר ננהג כד לא ננקם ולא ננטה, אלא אדרבה נשפח מהקשיים שהיו לנו מאחרים, ונגדיל את כל הטוב שקבלנו מהם, ולפיכך ה' ברא באדם את השכחה, וזה חסד עצום, בכדי שלא נחיה כל הזמן את הצער שהיה לנו, וכן נזכר שאנו בני אדם וחכמתנו וזכרוננו מגבלים, וכך לא נתגאה על הבריות אלא אדרבה נסתיר את החכמה שבנו, ונתנהג בתמימות, וכך נוכל לקנות ולקבל עוד ועוד טוב מכל אחד ואחד.

כאשר אדם חושב שהוא יחיה כאן לנצח הוא עושה עסק מכל דבר, ברם כאשר אדם משפיל שהכל חולף, אזי כאשר החבר מצער אותו או שלא מסתדר לו בבית, כגון שהוא מגיע הבייתה והאכל לא מוכן, או שהבית לא מסדר כפי שהוא רצה, במקום להתמלא בכעס וקפדא, הוא מתבונן שזה עוד תזכרת מהקב"ה שאנו לא חיים כאן לנצח, שאנו בסך הכל אורחים, כשם שכאשר אדם מתארח הוא מרגיש שכל טוב שיש לו זה חסד עצום, הוא מעריך הכל ולא מתלונן חלילה, פן כאשר נזכר שאנו אורחים, נעריך כל חסד שהאשה עושה עמנו, שהחבר מטיב עמנו, לא נחשב שכל דבר מוכן מאלינו.

ולפיכך דעת רשב"י שאדם צריך לנהג בשמטה כל הזמן, כמוכא באריכות בגמ' (ברכות לה): "רשב"י אומר אפשר אדם עוסק בעבודת הקרקע כל הזמן תורה מה תהא עליה". רשב"י מזהיר אותנו שלא נשקע בחמירות, שנזכר שהעולם הזה חולף, ונעשה תורתנו קבע ומלאכתנו עראי, שגם כאשר אנו עוסקים בעולם הזה, הראש שלנו יהיה דבוק בה'.

וכאשר נחיה בהרגשה זו, נתענג על כל הטוב שיש לנו, לא נריב ולא נקנא, כי אדם מקנא בחיצוניות של הזולת, בבית הגדול שיש לו, ברכב המפאז, בהכנסות הגבוהות שיש לחברו, או בפאר וההדר שסביבו, או בחכמה שלו, שהכל זה חיצוניות, ברם כאשר נחיה חיי עולם הבא, שנחשיב רק את הפנימיות, את דעת ה' את הדבקות בו יתברך, ממילא נשפיל שאין לנו כלל מה לקנאות באחרים. אדרבה נהיה עסוקים כל היום איך לא לשקע בכל החיצוניות, ונשתמש עם כל הטוב והשפע שה' נותן לנו, בכדי להודות לו ובכדי לעזר ולתת לאחרים.

ובהשקט ובטחה זה חסד עצום שאנו חוזרים הבייתה בריאים ושלמים זה נס. הקב"ה שומר את כל כלל ישראל, ובפרט את יושבי ארץ הקדש בכל עת מאמות העולם, שעומדים עלינו לכלותנו, ואנו צריכים לדבר מכה לעשות עסק מכל הטוב שיש לנו. כאשר ישנם נסים גלויים ורואים בחוש כמה ה' שומר עלינו ומפר עצת אויבנו, זה זעקה שאנו בני הנבחרים של הקב"ה ועלינו להתפעל מכל הטוב שה' מרעיף עלינו.

שלמה מלפנו אומר בשיר השירים "פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר... בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני" הקב"ה מסתתר מאתנו, כי הוא רוצה שנקרא לו, שנבקש אותו, שלא נהיה שקועים בעולם הזה, שנראה בכל דבר את ה' - במשפחה שלנו, בילדים שלנו, בבית שלנו. במליך את ה' על הכל, ונאהב אותו, על כל הטוב שהוא משפיע עלינו, שנראה אותו יתברך מתוך חסד ולא מתוך דין חלילה.

דוד מלפנו, שלבו היה מלא כסופין לה', החזיק את רחבעם ואמר עליו שירה...

ה' מציץ עלינו מהחרכים, בכדי שנהיה קרובים אליו, שנבא הבייתה ונרים את הילדים, נתבונן בצלם אלקים הנפלא שבהם, ונאמר לה' איזה עולם של פלאות ומתיקות חתמת בילד הזה, "אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני" מי לנו גדול כדוד מלפנו, שלבו היה מלא כסופין לה', והוא החזיק את רחבעם ואמר עליו שירה הוא התמלא באהבת ה' עצומה בשעה שהוא התבונן בשלמה בנו ממשיך דרכו וברחבעם נכדו כמוכא בגמרא (במות עז). "מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד וגו'.

וכאשר נחיה בהרגשה זו, נקים את מצות 'שבת לה' - כל הימים שלנו יהיו בבחינת שבת, כמו שאמרו חז"ל על רשב"י 'אנת הוא שבת דכלי יומא'. היות שרשב"י ראה בכל דבר את הרוחניות שבו, הוא ראה בכל דבר את הטוב והחסד שה' נותן בו.

כאשר נשבת ממרוצת החיים נהיה חיוביים ונראה את הגן עדן שאנו חיים בו, נתבונן שזה שיש לנו בית לשהות בתוכו, מטה לישון עליה, זה חסד עצום שהמארח הגדול - הקב"ה נותן לנו, בזמן שאנו מכינים אכל לבני בתינו בשעה שאנו מאכילים את הילד הקטן, נתבונן שכן ה' מאכיל אותנו ודואג לנו כמו שאמרו חז"ל (קדושין לב): "הקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה, ועורף שלחן לפני כל אחד ואחד."

ולפיכך בכל בקר אנו מזכירים בברכת יוצר את המלאכים, שהם מקדשים את ה', המלאכים רואים את גדלת ה' שכביכול הוא כורע בך ויורד אלינו, כענין 'ברוך כבוד ה' ממקומו' ואזי הם מקדישים אותו יתברך, והצדיקים שעסוקים לקדש שם שמים, מתעלים על המלאכים, פי הם מקדשים את ה' בתוך העולם הזה.

וכאשר אנו דבקים בצדיקים, ומקבלים מהם דעת ה', אנו יודעים להמליך את ה', על ידי שאנו ממליכים את הבריות, ובפרט את האשה, וכענין שרבי עקיבא עשה לאשתו ירושלים של זהב על

פנינים לספירת העומר

המח שלנו פועל וכן עוד המון פעלות שהאוכל עושה בדם ובויטמינים שמתרבים בגופנו. ואנו מפרטים את הימים והשבועות לפרטי פרטים, ללמדנו לפרט את חסדי ה' לפרטים. לבד מההודאה ראוי להתבונן בכל יום על מדה מסיימת שהאדם לקוי בה ולתקן אותה וגם במדות יש פרטי פרטים ותולדות, שהקנאה מביאה לשמחה לאיד ולהתכבד בקלון חבירו וכן הלאה, וע"כ מתחילים לספור 'יום אחד לעמר' ומוסיפים והולכים בכל יום, לרמוז שממדה אחת מתפשטות מדות רבות ורעות.

וזה ענין העמר, שעל ידי העמר - האכל שהבורא נותן לאדם, מתרבה דמו בגופו, כמאמר חז"ל (ברכות) פ"ר שנינו שנתתי לה גרמו שתבעט בי, שעל ידי כך מתרבים באדם מדות רעות.

וכאשר אדם יעבד בכל יום על מדה אחרת יזכה לקבל את התורה כראוי, שדרך ארץ קדמה לתורה וכאשר אדם הולך ללמוד על מנת לטהר את לבו בענוה ובנתינה לזולת, אזי למודו מצמיח בתוכו מדות טובות.

בספירת העמר כל אחד ואחד ספר, ולא די במה שהחזן ספר לרמוז שכל אחד ואחד צריך לספור בעצמו בכל יום ויום עוד ועוד טוב שיש בו ועל ידי כך להיות חזק בדעתו וגם אם יפגעו בו זה לא יחליש אותו, כי הוא יודע שיש בו הרבה טוב.

בימים אלו שאנו מתאבלים על תלמידי רבי עקיבא, זה זמן לחשובו נפש עבורנו, שתכלית התורה הנה להוציא מדות טובות, נתינה ואהבה זה לזה, וכמו שרבי עקיבא אמר לתלמידיו 'שלי ושלכם שלה הוא' כאשר אדם בא הביטה, עליו להמליך את אשתו, לדעת שכל מה שיש לו זה בזכות אשתו, לזכר שאיך שאדם מתנהג בביתו, כך יהיה לו אשר אמתו.

ספירת העמר זהו זמן להודות לקב"ה על כל הטוב שהוא עושה עמנו, שהמזון הוא הדבר הנצרך לאדם וה' ברב טובו מביאו לאדם, ונקלל בזה שאר החסדים. שעל ידי האכל,

פנינים מצויירים

נמשלים לאש, אש יכולה להאיר ולחמם, ואש גם יכולה לשרף ולכלות, כאשר אנו לומדים תורה ומאירים את חסדי ה' וכן מאירים פנים לבריות, אזי האש של איבי ישראל לא יכולה לשלט בנג. ולפיכך בל"ג בעמר מדליקים מדורות, ללמדנו שנדבק בדרך של רשב"י שתורתו האירה כאש לכל העולם.

אם בחקותי תלכו" - 'שתהיו עמלים בתורה' (ר"ש). נאמר לשון של הליכה בתורה הקדושה היות שהתורה הקדושה מלנה אתנו בכל עת ובכל מקום, כמו שאנו אומרים בקריאת שמע: "ודברת עם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" - יהודי צריך לחיות את התורה בכל מעשה על ידי שיחשב על נתן התורה.

ולפיכך מברכים בקריאת התורה לפניך ולאחריה,

בימים אלו שאנו מתכוננים לקבלת התורה, עלינו להתבונן בדרכיהם ובהנהגותיהם ובהליכותיהם של חכמי ישראל שהעבירו את התורה מדור לדור - המדות הטובות והקרבת ה' שפעמה בקרבם - ולראות היאך אנו יכולים להדבק בדרכיהם.

ללמדנו שלפני שאנו הולכים ללמוד עלינו להתבונן שאנו לא רוצים לרכש חכמה בלבד אלא להדבק בקב"ה על ידי הלמוד, לאהבה אתו וללכת בדרךיו עם מדות טובות.

חז"ל במסכת סוטה (מ) מספרים על ר' אבהו שהמתרגמן שלו לא מספיק העריף אתו, וכו' היה מתרגמן אחר שאמר דברים שונים ממה שאמר הרב, ולא רק שהאמוראים הקדושים לא הקפידו, אלא אמרו שהעקר שמתקדש שם שמים ולא משנה מי הוא המלמד תורה ברבים.

וגם לאחר הלמוד עלינו להתבונן כיצד אנו מקימים את מה שלמדנו, כמו שכתב הרמב"ן באגרותיו: "וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת אם יש בו דבר שתוכל לקימו". וכאשר אנו מתקשרים לבורא נאמרו כל הברכות שבפרשתנו, שכאשר אדם מברך את ה' ודבק בו - ה' נתן לו עוד טוב בכדי שיוכל להודות לו עוד - ברם, כאשר אדם לא עשה זאת נאמרה פרשת הקללות שהם הקשיים שמעוררים את האדם לשוב לבורא.

הגדלה של חכמי ישראל שבכל עת חשבו איך לקדש שם שמים, איך לרומם את האחרים, איך לתת לשני הרגשה טובה, כי תורתם הייתה תורת חסד.

חז"ל דורשים על הפסוק: "הלוא כה דברי פאש" שדברי תורה

היה נראה שהדברים שאמרתי מאד נגעו לו ללב, אמרתי לו שאני אשוב מחר ואני ממש מתנצל.

יצאתי בלב כבד מהבית, כך הגעתי אליו יום יום, הוא היה מאד משעמם בבית ואני הרגשתי שזה עשה לו טוב. אבא שלי אמר לא להזכיר לו שוב את הנשא אלא לדבר עמו על הא ועל דא, לאט לאט נקשרנו זה עם זה והיו לנו שיחות משתפות.

אחרי כחדש שבאתי אליו יום יום הוא הפתיע אותי ואמר לי בהתרגשות, מחר אני חוזר לישיבה בעז"ה, נגשתי לכל הבחורים ואמרתי להם שלא ידברו עמו על סבת העדרו במשך הזמן, למחרת מיד כאשר הוא נכנס לבית המדרש נגשתי אליו והזמנתי אתו במאור פנים ללמוד עמי בחברותא, בסיעתא דשמיא הוא השתלב בחברה יותר מאשר בעבר במשך הזמן הוא גם התחיל לפתח שיחה עם בחורים מעצמו, ולהיות ממש כאחד הבחורים.

יום אחד כשחשתי שהכל כבר מאחרי ומאד רציתי לקבל את סליחתו ולסיים את העניין, נגשתי אליו הזכרתי את מעשי שגרמו לו לעזוב את הישיבה ובקשתי את סליחתו, אך להפתעתי פניו הרצינו והוא אמר "אני לא מסגל לסלח לך".

שוחחתי על כך עם אחד מאנשי הצוות בישיבה והוא יעץ לי לא לדבר אתו על כך בחדשים הקרובים. לאחר כמה חודשים בבני הזמנים, קניתי מתנה גדולה והגעתי לביתו, הגשתי לו את המתנה ואמרתי לו, אני חדשים מצפה שתסלח לי אני יודע שחטאתי ופגעתי בך, אבל אנא סלח לי, אני מתחנן אליך אני לא רוצה להשאיר עם פגיעה ביהודי. ראיתי שמעיניו מבצבצות דמעות וגם מעיני זלגה דמעה, לשמחתי הוא הגיש לי את ידו ואמר "אני סולח לך בכל לבי".

בכדי לזכות את הרבים אני מעלה את הספור על גבי הגליון הנפלא שלכם כדי שנלמד עד כמה יש להזהר בלשוננו, ותמיד גם שפרוצים לעזר או אפלו לבקש סליחה לעשות הכל בחכמה וברגישות.

מספור זה אנו לומדים את כח הפה, ובפרט לאנשים קשיי יום, שמלה אחת יכולה להרס, ומלה אחת יכולה לבנות. וזה מה שכתוב במדרש שוחר טוב (תהלים נב) והביאו מרנא החפץ חיים בספרו 'שמירת הלשון' בשער התבונה "אמר דוד לדואג, וכי גבורה היא שאדם רואה את חברו על פי הבור ודוחפו לבור? אלא אימתי הוא גבור שבשעה שיבא חברו לפל, הוא אוחזו בידו שלא יפל".

זה למוד עצום לכל אחד ואחד, שידע כיצד לפרגן לזולתו ועל ידי כן לרומם אותו, ומאידך להזהר מאד על הפה שלא לדבר עם הזולת באופן שעלול לפגוע בו. וכבר כתב מרנא החפץ חיים בספר 'חובת השמירה' 'בדבורו של האדם, ביכלתו לברא עולמות ולהחריבן'.

לו הזקתי לו בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, וכך היה המעשה: יום אחד ישבנו כמה בחורים בחדר האכל וברגע שאותו בחור עבר לידנו אמרתי, "תראו איזה בחור מיחה, תראו איזה חליפה יפה יש לו, איזה נעלים טובות".

עשיתי זאת מספר פעמים מתוך מחשבה שהוא נהנה מכך ובאמת רציתי להחמיא לו אבל לא שמתי לב שבפעם זה פוגע בו, כי הוא היה בחור בוגר ואני דברתי עליו כמו שמחמיאים לילד קטן בפני רבים ובצורה ילדותית על כך שהוא לבוש כראוי.

אחרי תקופה ביום מן הימים הבחור המפנם נעלם מהישיבה, חשבנו שהוא עבר ישיבה, לא עשינו מכך ספור והמשכנו פרגל.

אחרי כחצי שנה מאז שאותו בחור עבר מהישיבה נסעתי באוטובוס וישבתי לצד יהודי עם הרבה רוח חיים, פתחנו בשיחה משתפת, הוא שאל אותי איך קוראים לי, כשעניתי לו הוא היה בהלם, קפץ קצת ממקומו ושאל: האם זה אתה?!

לא ידעתי מהיכן הוא מכיר אותי וכיצד הוא שמע עלי, הוא שאל אותי אם אני לומד בישיבה פלונית, עניתי לו שכן, הוא אמר שוב 'אני לא מאמין', שאלתי אתו מיד למה הוא כל כך מתפלא.

וכאן הגיע תורי להיות בהלם: "בתפקידי אני יועץ חנוכי" - אמר והמשיך לספר - "בחדשים האחרונים הפרתי בחור ישיבה שעזב את ישיבתו ונמצא רב שעות היום בביתו, כמה פעמים הגעתי בכדי לשוחח עמו בביתו ובתחלה כלל לא עלה בקדי לפתח שיחה עמו, לאחרונה הצלחתי לדובב אתו שידבר עמי והמלים הראשונות שהוא דבר זה על בחור מישיבתו שפגע בו ושבר את לבו לרסיסים, וכאן פנה אלי ואמר לי, למטפל שלי קוראים... ולמי שפגע בו קוראים... הלם!

הוא ספר לי שבתחלה אתו בחור חשב שאני חבר שלו, אבל כשידרתי עליו עוד ועוד פעמים הוא הבין ששמתי אתו במטרה לחץ ובכל פעם הוא נפגע ממני עד עמקי נשמתו, עד שהוא פשוט החליט לעזוב את הישיבה.

אתו פסיכולוג היה צריך לרדת מהאוטובוס, אמרתי לו שאטפל בזה והמשכתי לשבת כשכלי בהלם. מיד שניתי את התכנית שלי, בררתי היכן אתו בחור גר ונסעתי אליו הביתה, הגעתי לביתו ובקשתי לדבר אתו, כשהוא ראה אותי הוא ממש נהיה חור מאד, ובאמת ראיתי שאף שגם קדם לכן הוא היה שקט ומפנם אך כעת השתנו פניו עוד יותר, הרגשתי נורא, הבנתי שעשיתי מעשה חמור מאד ולא היו מלים בפי, אני בחור שתמיד יש לי מה לומר ותמיד אני מנהל את האספות, ופתאום הרגשתי שדוקא הכשרונות שלי עמדו לי לרועץ כשלא השתמשתי עמם כראוי.

פתאום אני שם לב שהוא פשוט בכה, נסיתי לומר לו שהוא מאד חסר בישיבה וכלם מתגעגעים אליו, הוא שוב בכה, זה

